



Jørn Vestergaard

Strafferet på tværs

BOGANMELDELSE

Bekæmpelse af terrorisme og grænseoverskridende kriminalitet.

Ex Tuto, 2025. 661 sider. ISBN 9788742000762

Professor Jørn Vestergaard ga i 2025 ut et utvalg av sine artikler og bokkapitler om bekjempelse av terrorisme og grenseoverskridende kriminalitet. Hovedtemaene er terrorlovgivningen, utleveringslovgivningen og EU-strafferetten.

Den eldste teksten er fra 1989, den nyeste fra 2019. Ved første øyekast kan leseren fristes til å spørre seg om betydningen av eldre tekster for å belyse et dagsaktuelt problem. Men det er ikke alltid første øyekast er noe å stole på. Også de eldre tekstene gjør seg godt i en slik bok. For det første har forfatteren valgt å innlede boken med et langt kapittel (2018) om de strafferettslige spørsmålene som reiser seg ved terrorbekjempelse. Leserens får dermed allerede fra start en god innføring i de rettslige spørsmålene som reiser seg. For det andre har forfatteren supplert tekstene med oppdaterende etterord der det er behov for det.

En rekke av kapitlene handler om terrorisme, både internrettlig og internasjonalt (og i grensesnittet mellom dem). I demokratiets kamp mot terror reiser det seg flere spørsmål: Hva er det rimelig å straffe, og hvor tidlig i et hendelsesforløp? Hvor streng skal straffen være? Hvordan trekke grensen mellom frigjøringskamp og terrorisme?

Videre oppstår spørsmål om hva domstolene skal kunne prøve. Et eksempel er konsekvensen av at en person er satt på en «terrorliste» fra FN, og det kreves frysing av vedkommendes midler. En sentral sak er den såkalte Kadi-saken, noe som gir forfatteren anledning til et ordspill på begrepet Kadi-Justiz.

Spørsmål om overlevering og utlevering av mistenkte er kommet i en ny stilling etter vedtakelsen av den europeiske arrestordre (EAW), der for øvrig også Norge og Island er med gjennom en egen tilknytningsavtale. Her er partene forpliktet til å overlevere også egne borgere til andre medlemsstater. Ordningen bygger på at det enkelte medlemsland har tillit til andre medlemslands vurdering av at det er grunnlag for å kreve en mistenkt overlevert, og også til rettsprosessen og til at en eventuell straffedom sones under menneskerettslig forsvarlige forhold.

Også spørsmålet om krigsforbrytelser og militær rettspleie i terrrorsaker behandles i et eget kapittel. Boken avsluttes med et kapittel om Den



internasjonale straffedomstol (ICC) – opprinnelig fra 2009, men med et oppdatert etterskrift. **BOGANMELDELSE**

Forfatteren har vært aktiv i den juridiske diskusjonen gjennom flere tiår, og hans mange bidrag gir dermed også en god inngang til å følge den historiske utviklingen.

Grepet med å blande gammelt og nytt er godt fordi det viser en utvikling etter hvert som truslene fra terror og grenseoverskridende kriminalitet ble tydeligere enn før. Samtidig er altså boken oppdatert, slik at boken gir god veiledning om rettstilstanden. Den samlede og koordinerte innsats via felles regler gjør temaet vel verdt å undersøke «på tværs».

Selv om jeg som en norsk leser mangler den dype innsikt i de danske reglene som mine danske kolleger har, oppveies det av at det er interessant å se hvordan nære naboer har løst spørsmål som naturlig nok reiser seg også i Norge. Fremstillingen er lærerik og inspirerende. Mange av spørsmålene som reises, er viktige også etter norsk rett. Dels skyldes det at Norge gjennom tilslutningsavtaler langt på vei er bundet av de samme reglene som Danmark er, og dels skyldes det at de faktiske problemstillingene er ganske sammenfallende.

Et eksempel er behandlingen av kvinner som giftet seg med IS-krigere, som har vært behandlet i flere danske straffesaker (se boken s. 57-61). Til sammenligning kan jeg nevne at Norge allerede 21. juni 2013 innførte et forbud mot å støtte en terrororganisasjon (straffeloven 1902 § 147 d, som er videreført i straffeloven 2005 § 136 a).

Norges Høyesterett behandlet i 2022 anken fra en kvinne som våren 2013 – før det norske forbudet trådte i kraft – giftet seg og reiste til Syria som ektefelle til en IS-kriger (HR-2022-2418-A).¹ Mannen omkom, og hun giftet seg deretter med en ny mann. Også han døde, og hun giftet seg på nytt. Hun kom tilbake til Norge i januar 2020, og ble deretter tiltalt for overtredelse av forbudet mot å delta i en terrororganisasjon. I tingretten ble hun dømt til tre og et halvt års fengsel. Retten la til grunn at hun frivillig støttet IS i hele perioden. Hun anket til lagmannsretten, som satte ned straffen til to og et halvt års fengsel. Ved ankebehandlingen i Høyesterett gjorde hun prinsipielt gjeldende at forholdet ikke var straffbart fordi hun hadde vært utsatt for tvang.

Høyesterett delte seg tre mot to: Flertallet kom til at kvinnen frivillig deltok i IS' aktiviteter fra juni 2013 til årsskiftet 2013/2014. Flertallet la altså liten vekt på at kvinnen, da loven trådte i kraft, var gift og bodde i IS-kontrollerte områder. Om hun i juni 2013 hadde hatt mulighet til å avbryte oppholdet og reise fra mannen, gikk flertallet ikke inn på. Flertallet satte straffen til fengsel i ett år, og fire måneder, som var utholdt ved frihetsberøvelse. Mindretallet kom til at forholdet ikke var straffbart, og stemte subsidiært for å sette straffen til fengsel i seks måneder. – Slike saker reiser etter mitt syn vanskelige spørsmål

1. Dommen finnes på www.lovdato.no. Den er blant annet behandlet i Morten Holmboe, Utvalgte høyesterettsavgjørelser i strafferett 2022, *Tidsskrift for strafferett*, 2023 s. 36-59 (s. 46-48).



om i hvor stor grad myndighetene skal gripe inn i retten til familieliv. Slik Høyesterett tolket straffebudet, synes en person å være forpliktet til å bryte et samliv dersom ektefellen blir medlem av en terrororganisasjon. **BOGANMELDELSE**

Ideelt skulle jeg gjerne ha kommentert hvert av de 20 kapitlene inngående – de er alle lærerike og interessante. Men jeg nøyer meg med å oppsummere mitt syn ved å låne en formulering fra forfatteren selv.

Blant kapitlene er også forfatterens anmeldelse av Husabøs bok om terrorisme i norsk strafferett.² Forfatteren vurderer boken slik (s. 341-342): «*Husabøs bok er ikke alene et nyttigt redskab for norske jurister og retspolitikere, men også for nordiske kolleger.*» Det er en god oppsummering også av *Strafferet på tværs*: Boken er nyttig, inspirerende og lesverdig også for en nordisk kollega som er glad for å ha fått sjansen til å arbeide med denne boken. Boken anbefales uten forbehold.

Morten Holmboe

Professor, Politihøgskolen og Kriminalomsorgens høgskole og utdannings-senter KRUS, Norge

2. Erling Johannes Husabø: *Terrorisme i norsk strafferett: ein analyse av straffelova* kapittel 18. Fagbokforlaget, 2018.